

Podujatia – JÚL

3.7. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – CELINE DION**, premiéra
Výber zo známych skladieb kanadskej interpretky baladickéj hudby pod umelou hviezdnu oblohou. *Uvádza: PaedDr. Juraj Humeňanský*

10.7. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – BEATLES**

Predstavenie nezabudnuteľnej kapely v audiovizuálnom programe pod umelou hviezdnu oblohou planetária.

12.7. (sobota) o 11.00 h **MESIAC NA VANDROVKE**

Program pod umelou hviezdnu oblohou o Mesiaci a Slnku pre najmenších školákov.

17.7. (štvrtok) o 18.00 h **HPHO – VIVALDIHO ŠTYRI ROČNÉ OBDOBIA**

Baroková hudba a maliarstvo pod umelou hviezdnu oblohou.

18.7. (piatok) o 21.00 h **OKNÁ VESMÍRU STÁLE DOKORÁN**

Stretnutie so známym vedcom a popularizátorom astronómie **RNDr. Jiřím Grygarom, CSc.** počas jubilejného 25. ročníka Ebicykla 2008 – „Východniarske Striebro“. (vstup zdarma)

19.7. (sobota) o 11.00 h **NEVESTA HVIEZD**

Astronomická rozprávka pod umelou hviezdnu oblohou, spracovaná na motívy klasického laponského mýtu.

24.7. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – VANGELIS**

Nezvyčajný hudobný svet uznávaného súčasného skladateľa gréckej národnosti pod umelou hviezdnu oblohou.

26.7. (sobota) o 11.00 h **POTULKY OBLOHOU**

Program pod umelou hviezdnu oblohou planetária o hviezdach, planétach, Mesiaci a Mliečnej ceste. Vhodný pre mladších školákov.

31.7. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – P. I. ČAJKOVSKIJ**

Život a dielo jedného z najpopulárnejších skladateľov európskej hudby pod umelou hviezdnu oblohou planetária.

a a a

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ

Streda po zotmení v prípade priaznivého počasia.

16.7. o 21.30 h *Mesiac*

Vstupné

Večerné programy:	náučno – populárne	35 Sk
	hudobné	40 Sk
Programy pre deti a MŠ:		25 Sk
Astronomické pozorovania:		25 Sk
Skupinové návštevy:		40 Sk
(žiaci ZŠ, študenti, invalidi, dôchodcovia 30 Sk)		

Podujatia – AUGUST

2.8. (sobota) o 11.00 h **MARTIN A HVIEZDA**

Astronomická rozprávka pod umelou hviezdnu oblohou pre najmenších.

7.8. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – JEAN MICHEL JARRE**

Hudobná mozaika súčasného svetoznámeho francúzskeho umelca pod umelou hviezdnu oblohou planetária.

9.8. (sobota) o 11.00 h **VESMÍRNE OTÁZNIKY**

Hudobný program pod umelou hviezdnu oblohou pre najmenších.

14.8. (štvrtok) o 18.00 h **PO ZÁPADOU SLNKA**

Náučný program pod umelou hviezdnu oblohou o tom, čo všetko môžeme vidieť na oblohe po západe Slnka z viacerých výnimočných oblastí našej Zeme.

16.8. (sobota) o 11.00 h **MESIAC NA VANDROVKE**

Program pod umelou hviezdnu oblohou o Mesiaci a Slnku pre najmenších školákov.

21.8. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – POSOLSTVO ČASU**

Zastav sa a začni odznova pri počúvaní Piesní vzdialenej Zeme M. Oldfielda. *Uvádza: Roman Šankvalier*

23.8. (sobota) o 11.00 h **TOMÁŠOVA CESTA KU HVIEZDAM**

Fiktívny príbeh pod umelou hviezdnu oblohou o poznávaní vesmíru počas jednej noci. Vhodný pre mladších školákov.

28.8. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – MIKE OLDFIELD**

Výber zaujímavostí zo života a hudobnej tvorby M. Oldfielda pod umelou hviezdnu oblohou planetária.

30.8. (sobota) o 11.00 h **POHLEDY NA OBLOHU**

Program pod umelou oblohou planetária o tom, čím sa líši denná a nočná obloha v lete a v zime. Vhodný pre mladších školákov.

a a a

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ

Neprehliadnite výnimočné úkazy!

1.8. (piatok) 10.30 – 13.00 h *Čiastočné zatmenie Slnka*
16.8./17.8. (so/ne) 21.00 – 01.00 h *Čiastočné zatmenie Mesiaca*
27.8. (streda) o 20.30 h *Jupiter*

Termíny návštev

Dospelí: štvrtok o 18.00 h

Deti: sobota o 11.00 h

Astronom. pozorovania: streda v určených hodinách

Skupinové návštevy: pondelok až piatok

o 9.00, 11.00, 14.00, a 16.00 h, sobota o 9.00 h

Kapacita planetária je 68 miest. Skupinové návštevy je nutné dohodnúť vopred telefonicky alebo osobne.

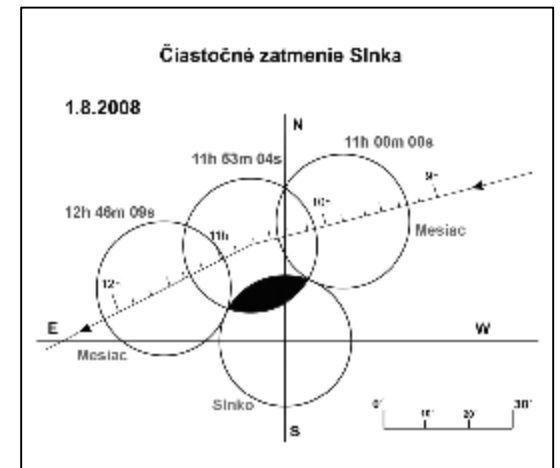
HVEZDÁREŇ A PLANETÁRIUM V PREŠOVE

Astronomický informátor

júl – august

4/2008

Jednotlivé časy sú uvedené v letnom stredoeurópskom čase a sú prepočítané pre polohu Prešova, avšak s malými odchýlkami sú platné pre celé územie nášho nevel'kého Slovenska.

Vydáva: HaP v Prešove v spolupráci s pobočkou SAS pri SAV v Prešove

Ročník XXXIV
 Telefón/Fax: 051 / 7722065, 7733218
 E – mail: hap@astropresov.sk
 Internet: www.astropresov.sk

PREŠOV
 Kandidát na EHAIR 2013
 Candidate for ECOC 2013

Zatmenie Slnka 1.8.2008

Tí šťastnejší, ktorí sa počas tohto piatku budú nachádzať v Grónsku, Arktíde, Rusku či Číne, budú môcť zatmenie pozorovať ako úplné zatmenie Slnka. Z nášho územia bude toto zatmenie viditeľné ako čiastočné, s pomerne malou fázou zatmenia, ktoré nastane v čase neskorého dopoludnia. Z pohľadu dĺžky trvania zatmení, toto zatmenie bude trvať pomerne krátko (približne iba hodinu a 46 minút), ale zato sa odohrá vysoko nad južným obzorom.

Priebeh zatmenia: (nákras je na titulnej strane)

Začiatok čiastočného zatmenia: 11:00:00 LSEČ, kedy mesačný kotúč začne zakrývať pravý horný okraj slnečného disku. Postupom času sa vykrojenie zo sl. disku bude zväčšovať. Slnko na oblohe sa bude nachádzať vo výške 53° nad obzorom.

Maximálna fáza zatmenia: 11:53:04 LSEČ, kedy mesačný kotúč bude zakrývať najväčšiu časť slnečného disku (ľavú hornú). Veľkosť zatmenia je 0,258 (v jednotkách slnečného priemeru), t.j. Mesiac zakryje 15,3% slnečného disku. Od tohto okamihu sa zakrytie začne znižovať. Slnko sa bude nachádzať 57° nad južným obzorom.

Koniec zatmenia: 12:46:09 LSEČ, kedy mesačný kotúč prestane zakrývať slnečný disk a vysoko na oblohe (59° nad obzorom) zažiarí celý slnečný disk.

Tento úkaz je dobre pozorovateľný aj bez astronomickej optiky, avšak rozhodne sa vyvarujte priamemu pohľadu na Slnko bez použitia ochranného slnečného filtra (zváračský filter č. 13 a 14; fólia Astrosolar; špeciálne okuliare na pozorovanie Slnka; čierny negatívny film – čiernobiely, nie farebný; sklo začadené nad plameňom sviečky). V opačnom prípade hrozí vážne poškodenie zraku. Keď chceme pozorovať zatmenie Slnka priamo ďalekohľadom, je nutné vždy použiť vhodný (dostatočne hustý) filter na stlmenie jas, ktorý sa spravidla upevní pred objektív ďalekohľadu. Pri projekčnom spôsobe pozorovania (keď si Slnko premietneme cez ďalekohľad na hárok bieleho papiera), filtre používať netreba. Tu je však potrebné ustriehnuť teplotu v ohnisku objektívu ďalekohľadu, aby od nej nepraskol okulár. Najlepšie je použiť Huygensov typ okuláru.

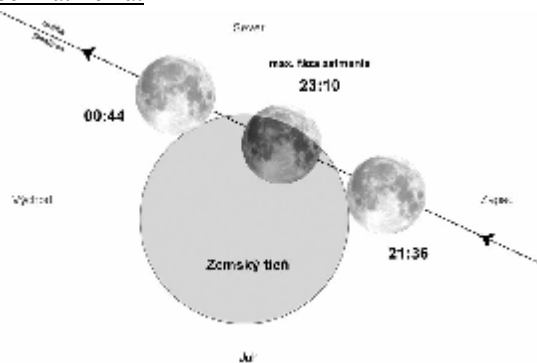
Najbližšie zatmenie Slnka, ktoré bude z nášho územia pomerne dobre pozorovateľné, nastane 4. januára 2011 v dopoludňajších hodinách. Opäť to bude

čiastočné zatmenie, ale s oveľa väčšou fázou zatmenia (veľkosti až 0,794) ako pri tomto zatmení.

Čiastočné zatmenie Mesiaca 16./17. augusta 2008

V tomto roku z nášho územia môžeme pozorovať už druhé zatmenie Mesiaca. Je nutné pripomenúť, že z toho predchádzajúceho (úplného zatmenia z 21. februára) sme nemali nič, nakoľko obloha bola trvalo zatiahnutá. To druhé zatmenie nastane v noci (zo soboty na nedeľu) 16./17. augusta. Aj keď nebude úplné, keď počasie dovoľí, môžeme sa s istotou pripraviť na nevšedný pohľad, ktorý môže byť zaujímavým sprestrením letných dovolení a prázdnin. Veď pozeráť sa na to, ako sa Mesiac vnára a opäť vynára zo zemského tieňa, nie je každodenným javom.

Priebeh zatmenia:

Časové údaje sú prepočítané pre polohu mesta Prešov

V sobotu (16.8.2008) Mesiac u nás vychádza o 19h 36min, (Slnko zapadá o 19h 52min), o 23h 16min je v splne, kulminuje v nedeľu o 00h 46min a zapadá o 05h 54min.

Začiatok čiastočného zatmenia: 21:36 LSEČ, kedy Mesiac začne vstupovať do zemského tieňa – na oblohe svojim ľavým spodným (juhovýchodným) okrajom. Mesiac sa na oblohe bude nachádzať 15° nad juhovýchodným obzorom. Postupom času bude neustále stúpať vyššie nad obzor, ale súčasne s tým zemský tieň bude neustále ukrajsť z jeho prirodzenej tváre v splne.

Najväčšia fáza zatmenia: 23:10 LSEČ, kedy Mesiac bude najhlbšie vnorený do tieňa Zeme. Zatmenie má veľkosť 0,808, kde číselná hodnota vyjadruje, aký

násobok mesačného priemeru (rovného jednotke) je najhlbšie ponorený do úplného tieňa Zeme. Z Mesiaca nachádzajúceho sa 24° nad obzorom ostane dobre viditeľný iba úzky horný kosáčik a zvyšok mesačného disku (ponoreného do tieňa) nadobudne červenkastú až oranžovo-hnedú farbu. Asi 40% nezatmeného kosáčika tvoria tmavšie mesačné moria, takže výsledný pohľad bude skutočne fotogenický. Po maximálnej fáze sa Mesiac začne plynule vynárať zo zemského tieňa, čo sa prejaví postupným hrubnutím (rozširovaním) dobre viditeľného mesačného kosáčika.

Koniec čiastočného zatmenia: 00:44 LSEČ, kedy sa z tieňa vynorí celý mesačný disk. Na oblohe vo výške 28° nad obzorom Mesiac zažiarí tak, ako pri každom splne.

Mgr. Peter Ivan

Vyhodnotenie krajského kola súťaže ČVOH 2008 v Prešovskom kraji

V dňoch 23., 24. a 25. apríla 2008 sa v priestoroch HaP v Prešove uskutočnilo krajské kolo 18. ročníka celoštátnej vedomostnej súťaže ČVOH v troch vekových kategóriách. Na súťaži sa zúčastnilo 48 súťažiacich z okresov Humenné, Prešov, Sabinov, Snina, Stropkov a Svidník. Na prvých troch miestach sa umiestnili:

I. kategória (žiaci 4.-6. ročníka ZŠ, 16 súťažiacich)

1. Jakub Jambrich ZŠ Kúpeľná, Prešov
2. Jakub Suchý ZŠ Prostějovská, Prešov
3. Kristína Ščavnická Gym. Kom. 13, Lipany

II. kategória (žiaci 7.-9. ročníka ZŠ, 18 súťažiacich)

1. František Kostráb CZŠ sv. Michala, Kendice
2. Jozef Kaščák ZŠ. ul. 8. mája, Svidník
3. Katarína Hromuláková ZŠ Hrnčiarska, Humenné

III. kategória (študenti SŠ a gymnázií, 14 súťažiacich)

1. Michal Hamara Gymnázium Konšt. 2, Prešov
2. Pavol Onderčín Gymnázium Snina
3. Peter Matviša Gym. A. Prídavka, Sabinov

Celoštátne kolo sa konalo v dňoch 3.-5. júna 2008 vo Hvezdárni a planetáriu v Žiari nad Hronom. Najlepšie zo všetkých našich účastníkov obstál Michal Hamara, ktorý sa v III. kategórii umiestnil na 9. mieste v rámci Slovenska. (bližšie na: www.vesmir.sk)

RNDr. Danica Jančuškova